

Тема 4. Антиглобалізм

План

1. Поняття «антиглобалізм» та «альтерглобалізм».
2. Причини виникнення та особливості антиглобалізму.
3. Всесвітні соціальні форуми.

 Ключові поняття: антиглобалізм, альтерглобалізм, соціальний форум.

1. Поняття «антиглобалізація», «антиглобалізм» та «альтерглобалізм».

Антиглобалізація – це позиція, яка прямо виступає проти негативних аспектів глобалізації. Відповідний рух називається антиглобалістським рухом. Цей рух є швидше рухом на низовому рівні та користується підтримкою деяких інтелектуальних еліт. Значною мірою термін «антиглобалізація» було розцінено як неправильне вживання, ярлик, покликаний дискредитувати процес глобалізації.

Хоча більшість прихильників антиглобалістського руху підтримують тісні зв'язки між різними народами, культурами та суспільствами, вони особливо проти капіталістичної глобалізації. Отже, антиглобалістський рух також відомий як антикапіталістичний або антикорпоративний рух або рух за альтернативну глобалізацію.

Антиглобалізм - це міжнародний громадський протестний рух, що виник в кінці ХХ ст. Антиглобалістський **рух неоднорідний за своєю природою**. Він включає різні, а іноді й протилежні погляди на процес глобалізації, бачення, стратегії і тактики. Прихильники та учасники руху також називають свої зусилля рухом, спрямованим на глобальну справедливість, рухом за справедливую торгівлю та рухом за глобальну справедливість, рухом солідарності. Такі гасла, як «глобалізувати справедливість» та «глобалізувати звільнення», використовуються як підпис. Протести також включають гасла на кшталт «Люди і планета раніше прибутку», «Земля не продається!»

Більшість учасників руху пов'язані з рухами, що борються за права корінних народів, права людини, рухами за охорону навколишнього середовища та навіть некапіталістичними політичними рухами, такими як соціалізм та комунізм. Активісти не виступали безпосередньо проти капіталізму чи виникнення міжнародних ринків. Вони виступають проти непрозорих та недемократичних механізмів капіталізму та негативних наслідків нерегульованого капіталізму. Вони особливо налаштовані проти «зловживання глобалізацією», а також проти міжнародних інституцій, таких як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк (СБ), Світова організація торгівлі, а також угод та договорів, що просувають вільну торгівлю. Вважається, що ці організації та установи просувають неолібералізм без урахування етичних стандартів.

Активісти також часто виступають проти ділових союзів, таких як Всесвітній економічний форум (ВЕФ), Трансатлантичний діловий діалог (ТАБД) та Азіатсько-Тихоокеанський економічний форум (АТЕС), а також проти урядів, які просувають такі угоди чи інститути.

Низка націоналістичних рухів, таких як Французький національний фронт, також виступають проти глобалізації, хоча вони теж є частиною антиглобалістського руху.

Важлива мета антиглобалістського руху - покласти край правовому статусу «корпоративної особистості» та розпуску чи радикальна реформа Світового банку, МВФ та СОТ.

Є різні проблеми та причини, що відстоюються рухом. До них відносяться трудові права, захист довкілля, фемінізм, свобода міграції, збереження культурних цінностей корінних народів, біорізноманіття, культурна різноманітність, безпека харчових продуктів, органічне сільське господарство, протидія зеленій революції та генній інженерії, а також припинення чи реформування капіталізму.

Тим не менш, рух наголошує на створення масових альтернатив (капіталістичної) глобалізації. Це найчастіше використовуваний та видимий спосіб організації залишається масовими децентралізованими кампаніями прямої дії та громадянської непокорі. Ці організаційні зусилля проходять під егідою мережі Peoples 'Global Action, яка намагається поєднати різні причини в одну глобальну боротьбу.

Спочатку антиглобалізм проявлявся як соціальний рух під час проведення зустрічей міжнародних організацій. Один із перших міжнародних протестів проти глобалізації був організований у десятках міст по всьому світу 18 червня 1999 року. Це було зроблено в Лондоні, Великобританія, та в Юджині, штат Орегон, де протести перетворилися на міні-бунт, у якому брали участь місцеві анархісти. Один із найкривавіших протестів пройшов у Західній Європі. Це була акція протесту проти Генуезької зустрічі на найвищому рівні Групи восьми, яка проходила з 18 по 22 липня 2001 року. В результаті загинули щонайменше троє демонстрантів, кілька сотень демонстрантів були госпіталізовані. Сотні людей було заарештовано та звинувачено у тій чи іншій формі «злочинної спільноти» відповідно до італійських законів про боротьбу з мафією та тероризмом. Влада розслідувала цей інцидент, і стосовно кількох співробітників поліції було розпочато розслідування. У 2003 році антиглобалістський рух набув нового виміру з повсюдним глобальним опором війні в Іраку. 15 лютого приблизно 10 мільйонів протестувальників взяли участь у глобальних антивоєнних протестах проти війни в Іраку.

Критика антиглобалістського руху.

Антиглобалістський рух зазнав різкої критики з боку політиків, правих організацій, традиційних економістів та інших прихильників капіталістичної глобалізації.

1) Поширена критика на адресу руху полягає в тому, що рух проти глобалізації не має чітких цілей, а погляди різних протестувальників часто розходяться. Хоча багато прихильників руху згодні з цим твердженням, вони стверджують, що поки вони мають спільного ворога, вони повинні йти разом, навіть якщо вони не поділяють одне і те ж політичне бачення.

2) Ще одна критика, спрямована проти руху, полягає в тому, що основна причина бідності у країнах третього світу – торговельні бар'єри, встановлені багатими країнами. СОТ - це організація, створена для усунення цих торгових бар'єрів. Стверджується, що вільну торгівлю слід заохочувати, а не критикувати.

3) Крім того, протистояння антиглобалістського руху вільній торгівлі також спрямоване на захист інтересів західних робітників (чий заробітна плата та умови праці захищені торговими бар'єрами), а не інтересів країн, що розвиваються. Це фактично суперечить позиції руху, що прагне покращити умови життя простих фермерів та робітників у всьому світі.

Активісти, які виступають проти глобалізації, протидіють цим заявам, заявляючи, що політика вільної торгівлі створює середовище для робітників, в якому робітники в різних країнах відчують спокусу і навіть змушені «зраджувати» інших робітників, підриваючи стандарти заробітної плати та умов праці. Рух проти глобалізації підтримує стратегію співробітництва для взаємної вигоди та заохочує справедливу торгівлю, мета якої – надати фермерам із країн третього світу найкращі умови торгівлі.

4) Хоча рух порушує питання, які визнані серйозними, такі як порушення прав людини, геноцид та глобальне потепління, він рідко пропонує докладні рішення або пропонує рішення, які були випробувані та визнані помилковими у минулому.

5) Деякі також критикували рухи, які заявляють про ненасильницькі дії, оскільки активісти та протестуючі іноді вдаються до тактики насильства. Навіть примусова блокада заходів та громадських проходів сприймається як насильницькі дії. Протестувальники, однак, заявляють, що блокади - це перевірений часом метод громадянської непокорі. Більше того, організації, проти яких вони протестують, самі винні у злочинах.

6) Нарешті ставляться під сумнів мотиви та мотиви організаторів протестів. Вважається, що головними організаторами справді є комуністи, які прагнуть розпочати революцію. Члени антиглобалістів заперечують цей аргумент, заявляючи, що структура влади в організації горизонтальна.

Стихийно утворений рух без загального керівного органу є новою всесвітньою формою суспільної організації. Представляє собою широкий спектр коаліцій різних громадських рухів, а також політичних організацій лівої орієнтації. Включає профсоюзні, жіночі, молодіжні, екологічні, пацифістські та інші неурядові організації й політичні партії (традиційно - комуністи, троцькісти та ін.). Підтримує неформальні зв'язки через Інтернет. Рух провів цілу низку заходів всесвітнього масштабу. Найвагомішими були демонстрації протесту й альтернативні соціальні зустрічі, організовані під час різного роду нарад та зустрічей міжнародних інститутів (СОТ, МВФ, СБ) у Сіетлі, Вашингтоні, Квебеці, Празі, Брюсселі, Генуї тощо. Позитивна програма антиглобалізму обговорювалась на Всесвітніх соціальних форумах в Порту-Алегрі (2001 і 2002).

Сама назва «антиглобальний рух» не є загальновизнаною. Часто також використовують назви — «альтерглобальний рух» (рух за альтернативну глобалізацію), «рух за глобальну справедливість», «рух рухів» тощо.

Самі учасники антиглобалістського руху вважають термін «антиглобалізм» не зовсім вдалим та таким, що викривляє дійсний сенс руху, представляє його учасників, як противників процесу глобалізації, що не відповідає дійсності. Антиглобалістський рух бореться не проти глобалізації, оскільки бачить в ній, головним чином, об'єктивний процес, а проти негативних наслідків її неоліберальної моделі, здійснюваної в вузьких інтересах транснаціональних компаній і міжнародного фінансового капіталу [].

Митева В. В. Реформистское течение в структуре антиглобалистского движения: состав, цели и перспективы : дис. канд. політ. наук :23.00.04. / Митева В. В. – М.: Мгу им. М.В. Ломоносова, 2005. – 167 с.

Термін «альтерглобалізм», або «альтернативний глобалізм» взагалі є широко поширеним; ця концепція розглядає іншу модель глобалізації – знизу і в інтересах громадян. Термін «альтерглобалізм» був висунутий самими представниками вищеописаного руху для протиставлення нав'язаному офіційними ЗМІ терміну «антиглобалізм». Справа в тому, що префікс «анти» вказує на повне заперечення глобалізації, а це суперечить змісту, методам діяльності та складу учасників цього глобального руху, які виступають проти існуючої моделі глобалізації, але за нову ціннісну парадигму; суть цієї парадигми істотно відрізняється від пануючої неоліберальної шляхом надання переваги захисту навколишнього середовища перед економічним ростом, співробітництву перед конкуренцією, підтримкою заощадження ресурсів для майбутніх поколінь, зменшенню технологічних ризиків, ширшій участі громадян у прийнятті важливих рішень, тощо. Зростання прихильників цієї системи цінностей створило ґрунт для формування альтернативного стилю життя, альтернативної моделі соціальних відносин та вплинуло на підйом нового протестного руху.

Альтерглобалісти віддають перевагу цьому терміну, наголошуючи, що в цілому вони підтримують глобалізацію, але виступають проти тих її форм, які їх не влаштовують. Термін «антиглобалізм» визначає більш широке коло противників сучасної глобалізації і акцентує увагу на її неоліберальному характері []. Шанюк С. О. Концептуальні підходи до розуміння антиглобалізму в сучасному світі. Актуальні проблеми політики. 2016. Вип. 58. С. 149-157.

Альтерглобалізм не просто критикує глобалізацію за її негативні наслідки для людства, але й пропонує іншу стратегію глобалізації, котра мала б гуманістичний зміст, провадилася б в інтересах широкого кола учасників й вела б до формування глобального громадянського суспільства.

Альтерглобалізм об'єднує сили, які не приймають ідеологію, форми й наслідки глобалізації, але визнають її об'єктивний характер і висловлюють сподівання на можливість глобалізації з «людським обличчям» [, с.185]. Радзієвська С. О. Глобальна економіка. Курс лекцій. Київ: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2005. 344 с.

Нині Всесвітній соціальний форум (WSF) та «АТТАС» є основними прихильниками практики «альтерглобалізму». «НУО» критикують споживацтво та пропагують соціальні реформи в різних регіонах світу. «НУО» також організовують соціальні заходи та проводить конференції чи семінари для обговорення питання вирішення економічних проблем глобалізації. Наприклад, основна робота «АТТАС» полягає в тому, щоб просувати «Податок Тобіна» для збалансування та нейтралізації багатства людського суспільства.

В порівнянні з деякі радикальні дії (наприклад, пошкодження магазинів і громадських об'єктів) у процесі протести чи демонстрації, які практикують антиглобалісти, позиція та практика альтерглобалістів розглядається як більш позитивна, значуща та більш ефективні для досягнення своєї мети. Цим відрізняється альтерглобалізи від антиглобалізму. Хоча і антиглобалізм, й

альтерглобалізм мають однакову позицію щодо необхідності реагування на негативні наслідки глобалізації (особливо в сфері економіки).

Активісти антиглобалістів зазначають, що сучасні практики глобалізації призвели до несправедливих та руйнівних умов у багатьох країнах. Вони стверджують, що транснаціональні корпорації зросли в силі, владі та багатстві, у той час як країни, що розвиваються, продовжують боротися з жахливою бідністю. Вони вказують на те, що глобалізація призвела до того, що багато корпорацій наймають низькооплачуваних робітників у країнах, що розвиваються, забираючи робочі місця у людей у промислово розвинених країнах. На думку антиглобалістів, захист навколишнього середовища також був принесений в жертву в ім'я глобалізації. Великі корпорації уникають суворіших екологічних норм у промислово розвинених країнах, переміщуючи заводи до менш регульованих країн. Деякі критики також стверджують, що, крім експорту товарів до інших країн, могутні західні країни також експортували свою культуру, нав'язуючи свій шлях далеким країнам та руйнуючи місцеві культури, мови та звичаї.

Представники альтерглобалізму ставлять своїм завданням виправлення вад нинішнього світового розвитку. Його прихильники вважають, що сучасний капіталізм можна реформувати зсередини, якщо, наприклад, ввести податок Тобіна, змінити принципи організації найважливіших міжнародних фінансових організацій – Міжнародного Валютного фонду, Світової організації торгівлі, зробити діяльність «Великої вісімки» більш прозорою і т. п. [с.56]. Митева В. В. Реформистское течение в структуре антиглобалистского движения: состав, цели и перспективы : дис. канд. політ. наук :23.00.04. / Митева В. В. – М.: Мгу им. М.В. Ломоносова, 2005. – 167

2. Особливості антиглобалізму.

Антиглобальний рух є мережевою соціальною організацією, яка має такі риси:

- неієрархічність, децентралізація, переважно горизонтальна і/або функціональна кооперація учасників;
- гнучкість, швидка зміна форм і конфігурацій;
- легкість і швидкість створення і розпаду структур, їх абсолютна відкритість для входу і виходу;
- загальнодоступність мережевих ресурсів (у першу чергу інформаційних);
- рівні права учасників мережі, незалежно від їх ролі, масштабу, ресурсного потенціалу;
- антиринкове спрямування;
- унікальність конструктивних властивостей мереж.

Однією з головних відмінних рис антиглобалізму є його **плюралістичність і багатоаспектність**.

Для руху характерний **мережевий принцип організації** – неієрархічність, горизонтальність, аморфність, різноманітність руху, кооперація учасників, чіткість і швидкість створення і розпаду структур, загальнодоступність ресурсів, рівноправність учасників, вторинність форм і структур по відношенню до змісту діяльності.

У ньому немає традиційної пірамідальної ієрархії, усі рухи та ідеології рівноправні, немає тут і домінуючої організації. Практично всі антиглобалістські організації мають власні сайти в Інтернеті, що дозволяє оперативно поширювати необхідну інформацію. Самі антиглобалісти визнають, що Інтернет для них – головний засіб боротьби.

Ще одна ознака - багаторічна традиція неформальних відносин, що склалася в середовищі лідерів неурядових організацій, які визначають обличчя і зміст руху. Оскільки неформальні відносини вже зарекомендували себе дійовим засобом групової консолідації, їх поширенню в середовищі антиглобалістів надається чимало уваги. Демонстрації протесту за участю десятків тисяч чоловік з різних куточків світу покликані не тільки вирішувати політичні завдання, але й згуртовувати людей з перспективою розширення соціальної бази руху на основі формування особистих контактів. Сакович Василь Антиглобалізм: стан і перспективи. Політичний менеджмент. 2005. № 1. С.137-142.

Ще однією особливістю антиглобалізму є те, що активісти антиглобалістського руху виходять з *різних, іноді прямо протилежних підходів* до розуміння глобалізації, дотримуються різних поглядів про альтернативи цьому процесу і використовують неоднакові методи і тактику дій.

Різноманітність груп і течій, які беруть участь в антиглобалістському русі досі не дозволила їм створити будь-які чіткі і оформлені організаційні структури. Самі учасники нерідко розглядають таку розпорошеність як свого роду перевагу руху або навіть принципово новий тип організації, заснований на мережевому принципі і діалозі. Шанюк Є. О. Концептуальні підходи до розуміння антиглобалізму в сучасному світі. Актуальні проблеми політики. 2016. Вип. 58. С.149-157.

Основні діючі суб'єкти антиглобалістського руху – це громадські, неурядові або політичні групи та асоціації. Вони можуть носити місцевий, регіональний, національний або міжнародний характер, займатися конкретною вузькою проблематикою або претендувати на рішення проблем в масштабі всього суспільства. Спектр цих організацій достатньо широкий.

Своїм завданням учасники руху антиглобалістів вбачають формування суспільної думки, яка б не позитивно сприйняла їх ідеологію, стала фундаментом подальшого просування інтересів антиглобалістів на глобальний рівень.

Демократичні вимоги антиглобалістів спрямовані на збереження і зміцнення громадського контролю над проблемою вирішення долі людей в країні, регіоні, суспільстві, світі. Саме тому ключовими пунктами їх програми є соціальні питання.

Загальними цілями антиглобалізму є висунення альтернативної концепції побудови світової системи, майбутні учасники якої не претендують на монополізацію прав глобального управління, а керуються у власних діях існуючою в суспільстві громадською думкою.

Основними видами діяльності антиглобального руху є зустрічі, демонстрації проти проведення офіційних самітів міжнародних інститутів.

В цілому, *етапність дій антиглобалістів може реалізовуватися*: 1) у короткостроковій перспективі — шляхом зриву конференцій, зустрічей, заходів наднаціональних організацій та концернів поряд з цілеспрямованим завданням збитків окремим корпораціям, підприємствам через бойкот,

пошкодження майна, хакерських атак на системи управління;
2) у середньостроковій перспективі — анулюванням або реорганізацією та демократизацією конференцій існуючих наднаціональних організацій, та таких, як СОТ, ВМФ, Світовий банк;

3) у довгостроковій перспективі — розробкою альтернативних варіантів прийняття рішень, усунення соціальних, економічних, екологічних розбіжностей між державами.

Антиглобальний рух керується сукупністю правил, принциповими з яких є:

- інтернаціоналізм руху;
- інтеркласовість та інтерідеологічність;
- антигегемоністський характер.

Звідси витікають і основні принципи антиглобалістів:

- солідарність, співробітництво і відповідальність;
- організація на принципах вільної, добровільної і ефективно діючої асоціації;
- самоорганізація і самоуправління.

Серед основних ідей, поділюваних багатьма антиглобалістами:

- Критика транснаціональних корпорацій як джерела «вселенської влади»;
- Заклики до зміцнення суверенітету і влади національних держав на противагу «транснаціональному контролю»;
- Захист національних культур від розтлінного впливу масової поп-культури і «стандартизації умов»;
- Зміцнення і «заохочення національного виробництва» на противагу «транснаціональному»;
- Протест проти споживчого і хижацького ставлення до природи, розриву в рівні доходів і споживання в країнах «золотого мільярда» і третього світу.

Баранов Н. Конспект лекцій курсу «Политические идеологии». <http://nicbar.ru/ideologii.htm>

До найбільш явних зовнішніх протиріч належать:

1. протиріччя між антиглобалістською природою руху і його включеністю до

структури глобального капіталізму;

2. протиріччя між принципами добровільної асоціації і необхідністю використовувати у власній діяльності фінансові і політико-правові

механізми. Як правило, таке протиріччя вирішується таким чином, що функції

професійної діяльності, фінансового забезпечення, політичного представництва

приймають на себе діючі неурядові та громадсько-політичні організації, які

проявляють симпатії до антиглобального руху, тоді як власне рух у власних діях є відносно незалежним від жорстких обмежень і претендує на відкритість, гнучкість тощо;

3. протиріччя між соціально-економічною нерівністю учасників руху та їх рівноправним діалогом і солідарністю. Це протиріччя не тільки створює напругу

всередині руху, але й лежить в основі фактичного відторгнення від багатьох

антиглобальних дій значної частини потенційно найактивніших учасників. Одним з засобів зняття цього протиріччя стала підтримка з боку представників країн авангарду у вигляді фінансування розвитку руху, забезпечення солідарності з представниками країн Третього світу;

4. протиріччя між сітьовим принципом організації руху і необхідністю взаємодії з структурами влади, участю в політичних процесах. З найбільш помітних проявів цього протиріччя слід виділити: а) залежність багатьох учасників руху від суб'єктів і провідників глобальних трансформацій; б) протиріччя між лівими політичними партіями і антиглобальним рухом як таким, яке виявляється як в емпірично очевидній боротьбі за включення партій до числа організаторів соціальних форумів, так і у вигляді менш очевидної протилежності між масовістю, відкритістю сітьових структур антиглобалістів з відносною жорсткістю, фіксованістю членства, ієрархічністю структур політичних партій; в) протиріччя між необхідністю збереження рухом власної специфіки як відкритої мережі та набуття традиційних організаційно - інституційних форм задля участі у житті громадянського суспільства та в політичній боротьбі.

До внутрішніх протирічч належать:

5. сітьовий принцип побудови руху, який одночасно є його сильною і слабкою стороною;

6. єдність і протилежність руйнівної і творчої сторін діяльності;

7. протиріччя між соціальною творчістю унікального суб'єкта (особи, спільноти) і єдиним процесом спільної, узгодженої діяльності;

8. протиріччя антиглобалізму як боротьби проти світу відчуження в цілому та сучасними формами влади капіталу (як особливого виду відчуження). Це в свою чергу породжує дві тенденції. Перша набуває виразу в діяльності чисельних громадських рухів та організацій, які наголошують у власному протесному портфелі на достатньо загальних формах відчуження (які, як правило, кореспондують з глобальними проблемами). Друга реалізується у наголошенні саме на класовій проблематиці боротьби проти експлуататорської сутності капіталу. Звісно, ці дві лінії є тісно пов'язаними, адже саме глобальна гегемонія капіталу є «відповідальною» за нинішню гостроту глобальних проблем. Однак, і протилежність тут є очевидною — інтеркласовість та інтерідеологічність антиглобалізму як загальної платформи, несхвалення значною частиною учасників руху крайніх форм соціалістичної ідеології суперечить антикапіталістичному змісту дій цих громадських утворень.

Діяльність ВСФ та АТТАК, трансформація їх у міжнародні політичні організації являє собою якісно новий етап політико - ідеологічних процесів всередині антиглобального руху [1]. Конспект лекцій з дисципліни «Глобальна економіка» для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня усіх спеціальностей / Укл.: д.е.н., проф. Плахотнік О. О., Кам'янське, ДДТУ, 2017. – 63 с.

Головною формою антиглобалістського руху є масові акції і кампанії протесту і громадянської непокори. Вони супроводжуються мітингами, в яких нерідко беруть участь тисячі людей. Передбачається, що така націленість на конкретні дії повинна дозволити з'єднати разом різні ініціативні групи з

різних країн для боротьби під загальними гаслами, розвинути узи солідарності «знизу» і поступово закласти основу для знаходження консенсусу між учасниками. У 1998 в якості такої децентралізованої мережі ініціатив опору проти «вільної торгівлі» та Світової організації торгівлі було створено «Глобальну дію народів» (People's Global Action). В даний час марші та акції протесту проводяться зазвичай коаліціями груп. Організують такі виступи спільні комітети, утворені з представників груп; рішення приймаються, по можливості, на основі загальної згоди. Будь який офіційний керівний центр і формальна ієрархія при цьому відсутні []. Шанюк Є. О. Концептуальні підходи до розуміння антиглобалізму в сучасному світі. *Актуальні проблеми політики*. 2016. Вип. 58. С. 149-157.

М. Баранов виділяє дві течії в антиглобалістському русі – помірну і радикальну. Представники помірного руху виступають за:

- Використання структур громадянського суспільства у вирішенні найбільш гострих глобальних проблем;
- Посилення контролю над діяльністю корпорацій;
- Проведення дискусій з найбільш актуальних питань сучасності;
- Пошук альтернатив гегемонії транснаціонального капіталу. Їх діяльність концентрується на проведенні соціальних форумів з метою протиставити самітам світової політичної і економічної еліти максимально широкий спектр думок громадянського суспільства. Радикали дотримуються тактики прямої дії – руйнування корпоративної власності, жорстких зіткнень з поліцією, що практикуються анархістами Баранов Н. Конспект лекцій курсу «Политические идеологии».[Електронний ресурс] / Н. Баранов – Режим доступу: <http://nicbar.ru/ideologii.htm>

Всесвітній соціальний форум (ВСФ).

Всесвітній соціальний форум (ВСФ) - це щорічні збори, які проводяться членами руху за альтернативну глобалізацію для координації всесвітніх кампаній, обміну інформацією та вдосконалення організаційних стратегій, а також для інформування один одного про рухи з усього світу та з багатьох питань.

Перший ВСФ був організований різними асоціаціями та організаціями, такими як Французька асоціація оподаткування фінансових операцій на допомогу громадянам (АТТАС). ВСФ частково спонсорувався урядом Порту-Алегрі та Бразильською робочою партією. Він проходив з 25 по 30 січня 2001 року в Порту-Алегрі, Бразилія, і в ньому взяли участь близько 12 000 людей з усього світу. Саме тут було прийнято Хартію принципів ВСФ, щоб забезпечити основу для форуму.

У другому ВСФ, що проходив у Порту-Алегрі з 31 січня по 5 лютого 2002 року, взяли участь понад 12 000 офіційних делегатів, які представляють людей зі 123 країн. Третій ВСФ знову був проведений у Порту-Алегрі у січні 2003 року. Четвертий ВСФ проводився у Мумбаї, Індія, з 16 по 21 січня 2004 року. У ньому взяли участь понад 75 тисяч учасників. Цікавим аспектом цього форуму була культурна різноманітність. П'ятий Всесвітній соціальний форум 2005 року проходив у Порту-Алегрі, Бразилія, з 26 по 31 січня.

ВСФ допоміг організації низки регіональних соціальних форумів, включаючи Європейський соціальний форум, Азіатський соціальний форум і

Європейський освітній форум. Усі регіональні соціальні форуми дотримуються Хартії принципів, розробленої Всесвітнім соціальним форумом. Азіатський соціальний форум у Хайдарабаді в січні 2003 року продемонстрував відданість Індії до процесу ВСФ. Підготовчі збори у Бхопалі у квітні 2002 р. сформулювали Бхопальську декларацію.

ВСФ забезпечує платформу для обговорення альтернатив домінуючим неоліберальним процесам, для обміну досвідом та для зміцнення спілок між масовими організаціями, народними рухами та організаціями громадянського суспільства.

Всесвітній соціальний форум – це світовий процес. Усі зустрічі, що проводяться у рамках цього процесу, мають міжнародний вимір. Альтернативи, запропоновані на Всесвітньому соціальному форумі, протистоять процесу глобалізації.

Принципи, на яких засновано ВСФ: поважатиме універсальні права людини та права всіх громадян – чоловіків та жінок – усіх націй та навколишнього середовища; опора на демократичні міжнародні системи та інститути, що слугують соціальної справедливості, рівності та суверенітету народів.

Деякі аспекти, які наголошуються в Хартії принципів ВСФ, полягають у наступному:

- Всесвітній соціальний форум – це множинний, диверсифікований, неконфесійний, недержавний та безпартійний контекст, який децентралізовано пов'язує організації та рухи, що беруть участь у конкретних діях на рівнях від місцевого до міжнародного, щоб будувати інший світ.

- Всесвітній соціальний форум – це відкрите місце зустрічей для рефлексивного мислення, демократичного обговорення ідей, формулювання пропозицій, вільного обміну досвідом та взаємодії для ефективних дій груп та рухів громадянського суспільства, які виступають проти неолібералізму та домінування світ капіталом та будь-якою формою імперіалізму.

- Всесвітній соціальний форум завжди буде форумом, відкритим для плюралізму та різноманітності діяльності та способів залучення організацій та рухів, які вирішать брати участь у ньому, а також різноманітності статей, етнічних груп, культур, поколінь та фізичних можливостей. За умови, що вони дотримуються цієї Хартії принципів. У Форумі не можуть брати участь ані партійні представництва, ані військові організації. Керівники уряду та члени законодавчих органів, які приймають зобов'язання, викладені в цій Хартії, можуть бути запрошені до участі в особистій якості.

- Всесвітній соціальний форум виступає проти всіх тоталітарних та редукціоністських поглядів на економіку, розвиток та історію, а також проти використання насильства як засобу соціального контролю з боку держави. Він підтримує повагу прав людини, практики реальної демократії, партисипативної демократії, мирних відносин, рівності та солідарності між людьми, етнічними групами, статями та народами, та засуджує всі форми панування та будь-якого підпорядкування однієї людини іншим.

- Всесвітній соціальний форум об'єднує і пов'язує лише організації та рухи громадянського суспільства з усіх країн світу, але не має наміру бути органом,

який представляє світове громадянське суспільство. [Anti-Globalization Movements
https://www.yourarticlelibrary.com/essay/anti-globalization-movements-essay/32995](https://www.yourarticlelibrary.com/essay/anti-globalization-movements-essay/32995)

Міжнародні зустрічі під час проведення ВСФ проводиться щорічно на противагу Всесвітньому економічному форуму в Давосі і об'єднують активістів багатьох соціальних рухів з усього світу, які виступають проти глобалізації як такої або шукають альтернативу пропонованій неолібералістичній моделі глобалізації. Всесвітній соціальний форум. –<http://www.forumsocialmundial.org.br/>

Основними принципами проведення ВСФ є відкритість, демократичність, дискусійність. Кількість учасників ВСФ, які приїжджають з усього світу, щороку зростає. Перший Всесвітній соціальний форум проходив у місті Порту-Алегрі у Бразилії з 25 по 30 січня 2001 року. Наступних два Всесвітні соціальні форуми теж проходили у місті у цьому ж місті Бразилії.

Крім ВСФ, організовують безліч соціальних форумів на регіональному рівні. З 2002 року регулярно проводяться європейські соціальні форуми. У 2003-му відбувся перший Азіатський соціальний форум. У 2005-му році пройшов Середземноморський соціальний форум. З 2001-го року регулярно проводиться Південноафриканський соціальний форум.

Також у деяких країнах проводяться національні та локальні соціальні форуми: Італійський соціальний форум, Індійський соціальний форум, Бостонський соціальний форум, Ліверпульський соціальний форум, Соціальний форум США, Український соціальний форум, Соціальний форум Білорусі, Росії.

Література

1. Баранов Н. Конспект лекцій курсу «Политические идеологии».[Електронний ресурс] / Н. Баранов – Режим доступу: <http://nicbar.ru/ideologii.htm>

1. Всесвітній соціальний форум. URL: <http://www.forumsocialmundial.org.br/>

2. Конспект лекцій з дисципліни «Глобальна економіка» для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня усіх спеціальностей / Укл.: д.е.н., проф. Плахотнік О. О., Кам'янське, ДДТУ, 2017. – 63 с.

3. Митева В. В. Реформистское течение в структуре антиглобалистского движения: состав, цели и перспективы : дис. канд. політ. наук :23.00.04. Москва: МГУ им. М.В. Ломоносова, 2005. 167 с.

4. Радзієвська С. О. Глобальна економіка. Курс лекцій. Київ: «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2005. 344 с.

5. Сакович Василь Антиглобалізм: стан і перспективи. Політичний менеджмент .2005. № 1. С.137-142.

6. Anti-Globalization Movements URL: <https://www.yourarticlelibrary.com/essay/anti-globalization-movements-essay/32995>

7. Шанюк Є. О. Концептуальні підходи до розуміння антиглобалізму в сучасному світі. Актуальні проблеми політики. 2016. Вип. 58. С. 149-157.